
Dokument zasedanja

B9-0413/2022

26.9.2022

PREDLOG RESOLUCIJE

k vprašanjema za ustni odgovor B9-0000/2022 in B9-0000/2022

v skladu s členom 136(5) Poslovnika

o položaju Romov, ki živijo v naselbinah v EU
(2022/2662(RSP))

Dragoș Pișlaru

v imenu Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve

Resolucija Evropskega parlamenta o položaju Romov, ki živijo v naselbinah v EU (2022/2662(RSP))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji, Pogodbe o delovanju Evropske unije in Listine Evropske Unije o temeljnih pravicah,
- ob upoštevanju Evropske socialne listine,
- ob upoštevanju Evropske konvencije o človekovih pravicah,
- ob upoštevanju Splošne deklaracije človekovih pravic,
- ob upoštevanju pravnega okvira Sveta Evrope za zaščito manjšin in sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice, zlasti pri očitno diskriminatornih praksah segregacije romskih otrok v izobraževanju, ter sodne prakse Sodišča,
- ob upoštevanju Direktive Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost¹ (direktiva o rasni enakosti),
- ob upoštevanju Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu²,
- ob upoštevanju Direktive 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv³ (okvirna direktiva o odpadkih),
- ob upoštevanju Okvirnega sklepa Sveta 2008/913/PNZ z dne 28. novembra 2008 o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazensko-pravnimi sredstvi⁴,
- ob upoštevanju agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030,
- ob upoštevanju evropskega stebra socialnih pravic in sporočila Komisije z dne 4. marca 2021 o akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic (COM(2021)0102),
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. februarja 2011 o strategiji EU za vključevanje Romov⁵,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. decembra 2013 o vidikih enakosti spolov v

---

¹ UL L 180, 19.7.2000, str. 22.

² UL L 303, 2.12.2000, str. 16.

³ UL L 312, 5.12.2008, str. 3.

⁴ UL L 328, 6.12.2008, str. 55.

⁵ UL C 199 E, 7.7.2012, str. 112.

evropskem okviru za nacionalne strategije vključevanja Romov⁶,

- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. februarja 2019 o potrebi po okrepljenem strateškem okviru EU za nacionalne strategije vključevanja Romov po letu 2020 in okrepitvi boja proti anticiganizmu⁷,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. junija 2020 o evropski strategiji o invalidnosti po letu 2020⁸,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. septembra 2020 z naslovom Izvajanje nacionalnih strategij vključevanja Romov: boj proti predsodkom zoper ljudi romskega porekla v Evropi⁹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 21. januarja 2021 o dostopu do dostojnih in cenovno dostopnih stanovanj za vse¹⁰,
- ob upoštevanju resolucije z dne 11. marca 2021 o otrokovih pravicah glede na strategijo EU o otrokovih pravicah¹¹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. aprila 2022 o zaščiti otrok in mladih, ki zaradi vojne v Ukrajini bežijo v EU¹²,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 4. decembra 2018 z naslovom Poročilo o oceni okvira EU za nacionalne strategije vključevanja Romov do leta 2020 (COM(2018)0785),
- ob upoštevanju druge raziskave Evropske unije o manjšinah in diskriminaciji (EU-MIDIS II), ki jo je opravila Agencija Evropske unije za temeljne pravice,
- ob upoštevanju okvira Agencije za temeljne pravice za spremljanje strateškega okvira EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov,
- ob upoštevanju biltena Agencije za temeljne pravice iz dne 29. septembra 2020 z naslovom *Coronavirus pandemic in the EU – Impact on Roma and Travellers* (Pandemija koronavirusa v EU – posledice za Rome in potujoče skupine (Travellers)),
- ob upoštevanju izjave FEANTSA (Evropsko združenje nacionalnih organizacij za delo z brezdomci) z dne 26. oktobra 2020 z naslovom *The Housing Situation for Roma in the EU Remains Difficult* (Razmere glede nastanitve za Rome v EU so še vedno težke),
- ob upoštevanju informativnega poročila Evropske mreže za apatridnost z dne 10. marca 2022 z naslovom *Stateless people and people at risk of apably beyond from Ukraine* (Osebe brez državljanstva in osebe, ki jim grozi apatridnost, prisilno razseljene iz

---

⁶ UL C 468, 15.12.2016, str. 36.

⁷ UL C 449, 23.12.2020, str. 2.

⁸ UL C 362, 8.9.2021, str. 8.

⁹ UL C 385, 22.9.2021, str. 104.

¹⁰ UL C 456, 10.11.2021, str. 145.

¹¹ UL C 474, 24.11.2021, str. 146.

¹² Sprejeta besedila, P9_TA(2022)0120.

Ukrajine),

- ob upoštevanju dokumenta o stališču Unicefa iz junija 2012 z naslovom *The Right of Roma Children to Education* (Pravica romskih otrok do izobrazbe),
- ob upoštevanju posebnega poročila Evropskega računskega sodišča št. 14/2016 iz junija 2016 z naslovom *Pobude politik in finančna podpora EU za integracijo Romov*: v zadnjem desetletju je bil dosežen velik napredek, toda potrebna so dodatna prizadevanja na terenu,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 18. septembra 2020 z naslovom *Unija enakosti: akcijski načrt EU za boj proti rasizmu za obdobje 2020–2025* (COM(2020)0565),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 7. oktobra 2020 z naslovom *Unija enakosti: strateški okvir EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov* (COM(2020)0620),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 24. novembra 2020 z naslovom *Akcijski načrt za integracijo in vključevanje* (COM(2020)0758),
- ob upoštevanju priporočila Sveta z dne 12. marca 2021 o enakosti, vključevanju in udeležbi Romov¹³,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 24. marca 2021 o strategiji EU o otrokovih pravicah (COM(2021)0142),
- ob upoštevanju priporočila Sveta (EU) 2021/1004 z dne 14. junija 2021 o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke¹⁴,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. marca 2020 z naslovom *Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025* (COM(2020)0152),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 3. marca 2021 z naslovom *Unija enakosti: strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030* (COM(2021)0101),
- ob upoštevanju predloga Komisije za direktivo Sveta o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost (COM(2008)0426),
- ob upoštevanju Direktive Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb¹⁵ (direktiva o začasni zaščiti),
- ob upoštevanju vprašanj za ustni odgovor za Svet in Komisijo o položaju marginaliziranih romskih skupnosti, ki živijo v romskih naseljih v EU (O-000022/2022

---

¹³ UL C 93, 19.3.2021, str. 1.

¹⁴ UL L 223, 22.6.2021, str. 14.

¹⁵ UL L 212, 7.8.2001, str. 12.

– B9-0000/2022 in O-000023/2022 – B9-0000/2022),

- ob upoštevanju člena 136(5) in člena 132(2) Poslovnika,
  - ob upoštevanju predloga resolucije Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve,
- A. ker vrednote EU prevladujejo v družbi, ki spoštuje raznolikost, pluralizem, nediskriminacijo, strpnost, pravičnost, solidarnost in enakost spolov; ker imajo države članice izrecno odgovornost zagotavljati te vrednote za vse svoje državljane, tudi za Rome;
- B. ker je Romi krovni izraz, ki zajema najrazličnejše ljudi romskega porekla, kot so Romi, Sinti, Kalé, Romaničali in Bojaši/Rudari; ker zajema tudi skupine, kot so Aškali, Egipčani, Jeniši, Domi, Lomi, Romi in Abdali, pa tudi potujoče skupine, vključno z etničnimi Travellers ali osebami, imenovanimi z upravnim izrazom Gens du voyage, ter osebe, ki se identificirajo kot Cigani, ne da bi se zanikale njihove posebne značilnosti;
- C. ker so Romi največja etnična manjšina v Evropi; ker nesprijemljivo veliko Romov v Evropi še vedno živi v revščini in so socialno izključeni, njihove življenjske razmere so izjemno negotove in nevarne, prebivališča pa prenatrpana ter postavljena na segregiranih podeželskih in mestnih območjih; ker vprašanje Romov, ki živijo v naseljih, ni omejeno na eno državo, zato gre za evropski problem in ga je treba obravnavati kot takega; ker je prostorska segregacija ključni vzrok za neenakopravni dostop do zdravstvenega varstva, zgodnjega otroškega varstva in izobraževanja, zaposlovanja in temeljnih storitev, vključno s cestnimi povezavami, vodo, sanitarijami in kanalizacijo, električno energijo in zbiranjem odpadkov, ta razkorak pa se še povečuje; ker prostorska segregacija nima le fizičnih in gospodarskih, temveč tudi psihološke in sociološke posledice za posameznike in skupnosti; ker je medgeneracijska revščina v romskih naseljih socialno-ekonomske narave in ima resne posledice za fizično in duševno zdravje in blagostanje Romov, za njihove življenjske priložnosti ter za uveljavljanje njihovih človekovih pravic;
- D. ker se Romi pogosteje soočajo z nizko delovno intenzivnostjo, negotovostjo zaposlitve in brezposelnostjo ter so pogosto zaposleni prek netipičnih ali prekarnih pogodb, kar jim ovira dostop do shem za primere brezposelnosti in pokojninskega zavarovanja; ker Romi nimajo zaposlitvenih mrež in so žrtve diskriminacije pri dostopu do zaposlitve in na delovnem mestu, prebivajo pa tudi predvsem v socialno-ekonomsko prikrajšanih regijah; ker 6 milijonov Romov, ki prebivajo v EU, sestavlja pomemben in vse večji del njenega prebivalstva z ogromnim potencialom, ki ga bo mogoče izkoristiti le z izboljšanjem njihovega položaja na področju zaposlovanja in socialnega vključevanja;
- E. ker je bilo v raziskavi EU-MIDIS II ugotovljeno, da je samo eden od štirih Romov, starih 16 let ali več, zaposlen ali samozaposlen in da so med Romi ženske poročale o precej nižjih stopnjah zaposlenosti kot moški, in sicer 16 % v primerjavi s 34 %; ker je bil položaj mladih še posebej zaskrbljujoč, saj jih v povprečju kar 63 % ni zaposlenih, se ne izobražujejo ali usposablajo, medtem ko povprečje EU znaša 12 %; ker so rezultati za to starostno skupino pokazali tudi precejšnje razlike med spoloma, saj med Romi 72 % mladih žensk ni zaposlenih, se ne izobražujejo ali usposablajo, medtem ko je ta delež med mladimi romskimi moškimi 55-odstoten; ker je to stanje v izrazitem nasprotju s preostalim prebivalstvom (35 %); ker naj bi kar 80 % Romov živelo pod

pragom tveganja revščine v svoji državi; ker vsak tretji Rom živi v stanovanju brez tekoče vode, vsak deseti pa v stanovanju brez elektrike; ker je vsak tretji romski otrok vsaj enkrat mesečno doživel, da se je kateri od družinskih članov v posteljo odpravil lačen, in ker skoraj polovica Romov, starih od 6 do 24 let, ne obiskuje šole;

- F. ker zaradi pomanjkanja pomembnih političnih ukrepov ali naložb, omejene razpoložljivosti in slabe kakovosti socialnih stanovanj, diskriminacije na stanovanjskem trgu in segregacije, vrzel pri dostopu do stanovanj med Romi in drugimi ostaja skoraj nespremenjena¹⁶;
- G. ker bi morali imeti Romi, ki živijo v naseljih, dostop do dostojnega stanovanja, ki je dostopno, cenovno ugodno, okoljsko varno, zdravo in desegregirano;
- H. ker na vseh ravneh evropske družbe še vedno obstaja globoko zakoreninjen strukturni in institucionalni anticiganizem, ki je velika ovira, ki Romom onemogoča polno uživanje temeljnih pravic kot državljanov EU na vseh področjih življenja, vključno z zaposlovanjem, stanovanji, izobraževanjem, zdravstvenim in socialnim varstvom ter drugimi osrednjimi javnimi storitvami; ker je 41 % Romov v devetih državah članicah EU, ki so bile vključene v raziskavo EU-MIDIS II, poročalo o diskriminaciji zaradi romskega porekla na vsaj enem področju vsakdanjega življenja, kot so iskanje zaposlitve, delo, nastanitev, zdravstvo in izobraževanje; ker je za vključevanje Romov potreben posluš za lokalne razmere, etnično in socialno-ekonomsko raznolikost in ovire za socialno mobilnost znotraj romske skupnosti ter za presečne oblike diskriminacije, zlasti kar zadeva vidike spola, starosti in invalidnosti; ker sta enakost spolov ter položaj romskih otrok in mladih ključni področji ukrepov za vključevanje Romov v družbo, ki nista ustrezno obravnavani niti na evropski ravni niti na ravni držav članic;
- I. ker razmere v romskih naseljih kršijo človekove in temeljne pravice, kot so zapisane v pogodbah EU, Evropski konvenciji o človekovih pravicah, Listini EU o temeljnih pravicah, Evropski socialni listini, Konvenciji Združenih narodov o otrokovih pravicah in Mednarodnem paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, pa tudi načela, priznana v evropskem stebru socialnih pravic; ker je zaskrbljujoče, da se te pravice v praksi ne spoštujejo, kadar gre za Rome, ki živijo v naseljih;
- J. ker je začarani krog medgeneracijske revščine v marginaliziranih romskih naseljih zapleten problem, ki ga je treba obravnavati horizontalno prek različnih vzajemno povezanih političnih tem, celostno in v sodelovanju z vsemi ustreznimi deležniki; ker je za učinkovite rešitve potrebno celostno delovanje na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni ob sodelovanju s pobudami organizacij civilne družbe, tudi dobredelnih in cerkvenih organizacij, socialnih partnerjev in zasebnih akterjev, pri čemer se upoštevajo dobra praksa in inovativne rešitve v državah članicah, ki se nato uporabijo v večjem obsegu;
- K. ker številne lokalne in regionalne oblasti ter predstavniki civilne družbe z dokazanimi in inovativnimi pristopi in projekti dejavno sodelujejo z Romi, ki živijo v naseljih, vendar pogosto ne uporabljajo razpoložljivih evropskih strukturnih in investicijskih skladov, saj so postopki zelo obremenjujoči in zapleteni; ker so najpogostejše ovire za dostop do

---

¹⁶ Izjava združenja FEANTSA z naslovom *The Housing Situation for Roma in the EU Remains Difficult* (Razmere glede nastanitev za Rome v EU so še vedno težke).

evropskih in strukturnih investicijskih skladov odsotnost partnerskega pristopa, zamude pri povračilu stroškov, plačila iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov upravičencu na podlagi sistema povračil so najpogostejša možnost, zaradi česar je upravičenec odvisen od lastnih sredstev, dolgotrajni in ponavljajoči se pregledi javnih naročil, nedoslednosti med ugotovitvami pregledov, zaradi česar so upravičenci okrivljeni za napake, kar ima lahko za posledico vračilo sredstev, in s tem tveganje za prerazporeditev sredstev z drugih področij ali celo za insolventnost; nezadostna vključenost in sodelovanje upravljavcev iz organov upravljanja ali posredniških organov med postopkom javnega naročanja z upravičenci ter samovoljno določanje omejitev in zahtev za različne vidike projektov;

- L. ker se Romi soočajo z nesorazmernimi ovirami pri uporabi zdravstvenih storitev, ki so še večje zato, ker nimajo zavarovanja ali osebnih identifikacijskih dokumentov, pa tudi zaradi diskriminacije s strani zdravstvenih delavcev in segregacije v zdravstvenih ustanovah; ker so Romi v ranljivem položaju zaradi zakoreninjenih neenakosti na področju zdravja, tudi zaradi posebnega vpliva prostorske segregacije in prenatrpanih stanovanj na zdravje;
- M. ker se je vseh 27 držav članic s podpisom lizbonske deklaracije iz junija 2020 in vzpostavitev evropske platforme za boj proti brezdomstvu, ki v politikah spodbuja celostni pristop, osredotočen na posameznika in stanovanja, zavezalo, da si bodo prizadevale za odpravo brezdomstva do leta 2030;
- N. ker EU zagotavlja znatno finančno podporo za socialno vključevanje, med drugim Romov, zlasti najbolj ogroženih; ker je iz načrtov držav članic razvidno, da je bilo v programskem obdobju 2014–2020¹⁷ za socialno-ekonomsko vključevanje ranljivih skupin namenjenih 1,5 milijarde EUR;
- O. ker na vseh ravneh izobraževanja še vedno obstaja vrzel med romskim in neromskim prebivalstvom; ker je bilo po podatkih raziskave EU-MIDIS II v letu 2018 le 53 % romskih otrok, starih od 4 do 6 let, vključenih v predšolsko vzgojo; ker je v šolah razširjena segregacija romskih učencev kljub pravni prepovedi teh praks in njihovi nezdržljivosti s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice; ker se takšna segregacija v izobraževanju običajno izraža na tri različne načine: nesorazmerno število romskih otrok v „posebnih“ šolah za otroke z motnjami v duševnem razvoju oziroma v ločenih razredih ali oddelkih za romske učence v „mešanih“ šolah ter razširjenost „geto šol“; ker romskim otrokom enakopravno udeležbo v izobraževanju preprečujejo dodatne ovire, na primer nezmožnost kritja stroškov izobraževanja (vključno s predšolsko vzgojo in varstvom), prostorska segregacija, pomanjkanje ustanov za varstvo otrok v njihovi bližini in slabše ali neobstoječe možnosti za spletno učenje in/ali učenje na daljavo; ker revščina in nerazpoložljivost osnovnih storitev močno vplivata na telesni, duševni in čustveni razvoj otrok ter povečujeta verjetnost, da bodo zaostali v vseh vidikih odraslega življenja;
- P. ker je nizka udeležba v predšolski vzgoji glavni dejavnik prezgodnjega osipa med Romi, ki se še stopnjuje zaradi poznega začetka šolanja in nerednega obiskovanja pouka; ker do zgodnjega opuščanja šolanja prihaja predvsem pri prehodu med različnimi vrstami šol; ker udeležbo v srednješolskem izobraževanju ovirajo dejavniki,

---

¹⁷ Posebno poročilo Evropskega računskega sodišča št. 14/2016.

kot so potovanja in segregacija v stanovanjih ter slabo delujoče storitve usmerjanja; ker se razlike v izobraževanju še povečujejo zaradi vse večjega digitalnega razkoraka med romskimi in neromskimi otroki;

- Q. ker so se Romi med pandemijo soočali z večjim tveganjem okužbe s covidom-19 zaradi zakoreninjenih zdravstvenih in socialnih neenakosti ter so jih nesorazmerno prizadeli ukrepi, sprejeti za zaježitev virusa; ker so bile negativne socialne in gospodarske posledice pandemije za romsko prebivalstvo v EU še hujše, saj jih je veliko vključenih v sivo ekonomijo in opravlja sezonsko delo, prav tako pa v politikah za blažitev zdravstvene krize zanje niso bili predvideni ukrepi, prilagojeni njihovemu posebnemu položaju; ker je pandemija sprožila javno obtoževanje in sovražni govor proti Romom; ker so izredne zdravstvene razmere znova razkrile kritično neskladje med lokalnimi potrebami in zmožnostjo, da se jim zadosti, ter opozorile, da so potrebni takojšnji dolgoročni ukrepi, zlasti na področju zaposlovanja, izobraževanja in stanovanj¹⁸;
- R. ker se zbiranje podatkov o enakosti nanaša na zbiranje vseh vrst razčlenjenih podatkov, uporabljenih za primerjalne ocene položaja posameznih skupin, ki jim grozi diskriminacija, da bi oblikovali javne politike, ki bodo prispevale k spodbujanju enakosti, in ocenili njihovo izvajanje na podlagi dokazov, ne zgolj domnev; ker je bilo načrtovanje, izvajanje, spremljanje in ocenjevanje evropskih in nacionalnih ukrepov za socialno vključevanje Romov ovirano zaradi pomanjkanja celovitih in kakovostnih podatkov, razčlenjenih po narodnosti;
- S. ker številni Romi živijo na območjih, kjer so nesorazmerno izpostavljeni degradaciji okolja in onesnaževanju, in sicer blizu odlagališč odpadkov ali onesnaženih območij, ter nimajo dostopa do osnovnih okoljskih in javnih storitev;
- T. ker so romske ženske izpostavljene večplastnim in presečnim oblikam diskriminacije na podlagi kombinacije etnične pripadnosti, spola in socialnega statusa ter nasilju na podlagi spola, kar je bilo še posebej vidno med pandemijo covid-19; ker je treba zagotoviti in spodbujati enakost žensk in moških na vseh področjih, tudi pri udeležbi na trgu dela, pogojih zaposlitve, vključno s plačami, izobraževanju in usposabljanju, spremembi poklica in poklicnem napredovanju;
- U. ker v Ukrajini živi približno 400.000 Romov, od tega jih je približno od 10 % do 20 % brez državljanstva oz. jim grozi apatridnost¹⁹; ker so romski begunci, ki bežijo pred vojno v Ukrajini brez dokumentacije, ki bi potrjevala njihovo ukrajinsko državljanstvo ali status prebivanja, v še posebej ranljivem položaju;

Nujno ukrepanje na državni ravni

1. obžaluje, da ljudje v Evropski uniji še vedno nimajo dostopa do varnih in dostojnih stanovanj, čiste pitne vode, električne energije, kanalizacije in objektov za ravnanje z odpadki, izobraževanja, zaposlitve ter zdravstvenega varstva in nege; je globoko zaskrbljen zaradi velike vrzeli med izjavami in zavezami o močni socialni Evropi ter

---

¹⁸ Bilten Agencije za temeljne pravice z naslovom *Coronavirus pandemic in the EU – Impact on Roma and Travellers* (Pandemija koronavirusa v EU – posledice za Rome in potujoče skupine (Travellers)),

¹⁹ Poročilo Evropske mreže za apatridnost z naslovom *Stateless people and people at risk of apably beyond from Ukraine* (Osebe brez državljanstva in osebe, ki jim grozi apatridnost, prisilno razseljene iz Ukrajine),

dejanskim stanjem na terenu, tudi glede na pandemijo covid-19, ki je razkrila, da ni bilo napredka pri izboljšanju dostopa do osnovne infrastrukture v prejšnjem programskem obdobju; poziva Komisijo in države članice, naj nujno, celovito in učinkovito obravnavajo položaj Romov, ki živijo v naseljih, z ustreznimi kratkoročnimi in dolgoročnimi politikami, podprtimi z zadostnimi sredstvi EU in nacionalnimi sredstvi, da bi zagotovili, da Romi v EU in sosednjih državah ne bodo zapostavljeni; poudarja, da te katastrofalne razmere, kot tudi negativne psihološke in sociološke posledice segregacije ne vplivajo le na ljudi, ki živijo v takšnih naselbinah, temveč tudi na širšo skupnost;

Stanovanja

2. poudarja, da je dostop do dostojnih desegregiranih stanovanj ključen za prekinitev začaranega kroga medgeneracijske revščine; ugotavlja, da je dostop do stanovanja osnovni pogoj za človekovo dostojanstvo in tesno povezan s polnim uživanjem človekovih pravic; priznava, da je pandemija covid-19 pokazala, da slabe stanovanjske razmere pomenijo sistemsko tveganje za javni zdravstveni sistem, ki nesorazmerno obremenjuje Rome, zlasti romske ženske; ponovno poziva države članice, naj preprečijo in odpravljajo brezdostnost in se na izključenost iz stanovanjskega trga odzovejo z dolgoročnimi rešitvami, kot so ustrezna socialna stanovanja, programi cenovno dostopnih najemnih stanovanj in ciljno usmerjeni stanovanjski dodatki s celostnimi nacionalnimi strategijami, osredotočenimi na stanovanja, pri čemer naj vsem, brez diskriminacije, zagotovijo dejansko enak dostop do ustreznih desegregiranih stanovanj in osnovnih storitev; poziva države članice, naj izvajajo koncept ustrezne nastanitve, kot jo je opredelila OZN²⁰, za vse, vključno z Romi; poziva, naj se prednost nameni pristopom za odpravo segregacije, pri katerih se uporabljajo integrirana socialna stanovanja oziroma se izvajajo naložbe vanje, poleg financiranja dostopnih kakovostnih socialnih storitev in kakovostnega socialnega dela na terenu, ki vključuje posvetovanje s člani romske skupnosti in njihovo udeležbo kot način, na katerega bodo Romi zapustili naselja; poudarja, da je uporaba elektronskih plačilnih kartic za prejemanje socialnih prejemkov, ki jih spremlja potrebna digitalna infrastruktura, dodatno orodje za dobro finančno poslovanje za Rome, ki živijo v naseljih, da bi zagotovili dostojno življenje in možnost izkoriščanja te ugodnosti za dostop do finančnih sredstev, kot so mikroposojila; poziva države članice, naj nujno preučijo možnosti za njihovo uporabo; poudarja, da so elektronske plačilne kartice ena od rešitev za reševanje socialno-ekonomskih težav, povezanih z oduševanjem, zlorabo drog in igranjem na srečo v naseljih;
3. priznava, da so številna romska naselja na nevarnih, tveganih in nezakonito zasedenih zemljiščih, kar je velika ovira pri iskanju učinkovitega načina za izboljšanje življenjskih razmer Romov, ki onemogoča naložbe EU; poziva države članice, naj začnejo ta problem reševati centralizirano na nacionalni ravni, in pri tem tesno sodelujejo z lokalnimi in regionalnimi organi pri izvajanju politik na področju nastanitve, tudi s socialnimi nastanitvami in inovativnimi politikami;

Izobraževanje

4. poudarja ključno vlogo predšolskega izobraževanja za uspeh v nadaljnjih fazah

---

²⁰ Člen 25 Splošne deklaracije človekovih pravic.

izobraževanja, pri iskanju dostojne in kakovostne zaposlitve in za prekinitvev začaranega kroga prikrajšanja; je seznanjen z veliko vrzeljo med romskimi in neromskimi otroki v predšolski vzgoji ter povezavo med stanovanjsko in izobraževalno segregacijo, ki sta ključna dejavnika za stopnjo osipa v šolah; poziva države članice, naj čim prej sprejmejo vse potrebne ukrepe za doseg barcelonskih ciljev, s posebnim poudarkom na ukrepih, ki spodbujajo in lajšajo predšolsko vzgojo romskih otrok; prav tako poziva Komisijo, naj v prihodnji reviziji barcelonskih ciljev v okviru evropske strategije oskrbe obravnava vrzeli pri dostopu do kakovostnega otroškega varstva med romskimi in neromskimi otroki; poleg tega poziva države članice, naj vsem romskim otrokom, ki živijo v naseljih, zagotovijo učinkovit in brezplačen dostop do vrtcev, da bi zagotovili njihovo udeležbo v skladu z evropskim jamstvom za otroke; poziva države članice, naj sistematično spremljajo tveganje osipa in neenakosti pri izobraževanju na vseh ravneh, da bi omogočile pravočasno posredovanje v smislu pedagoške pomoči in individualnega svetovanja ter zunajšolskih dejavnosti za otroke in starše; poudarja, da bi smiselno vključevanje romskih staršev pripomoglo tudi k zmanjšanju tveganja, da otroci opustijo šolanje; poziva države članice, naj uvedejo ukrepe in programe, kot so posebni dodatki, za spodbujanje mladih romskih učencev, ki so zaključili zakonsko določeno izobraževanje, da zaključijo srednješolsko izobraževanje;

5. obžaluje, da so romski otroci še vedno segregirani v posebnem izobraževanju in programih zunaj rednega izobraževalnega sistema, kar je pogosto posledica napačnih diagnoz oviranosti, ki temeljijo na kulturno in jezikovno pristranskih testih; poudarja, da se standardizirano psihološko testiranje, ki se uporablja v nekaterih državah članicah, ne bi smelo uporabljati kot izločitveni instrument za odložitev vstopa v redne šolske programe; poziva države članice, naj vzpostavijo mehanizme za pregled in po potrebi razveljavitev diagnostičnih odločitev; obžaluje tudi, da so v več državah članicah romski otroci v rednih šolah še vedno diskriminirani in segregirani, na primer z ločenimi razredi in nadstropji, s segregacijo v razredih in segregacijo v času malice in kosila; poudarja, da ločeno šolanje temelji na zmanjšanih učnih načrtih, ki romskim učencem redko omogočajo vstop v splošni šolski sistem, visokošolsko izobraževanje ali poznejšo zaposlitev; poziva države članice, naj odpravijo prakse trajne segregacije romskih otrok, izvajajo celovite strategije za odpravo segregacije z jasnimi cilji in zadostnimi sredstvi za njihovo izvajanje, z določitvijo jasnih in ambicioznih časovnih razporedov, naj sprejmejo vključujoče učne metode, zagotovijo popoln dostop romskih otrok do šolskih dejavnosti in izvajajo protidiskriminacijske kampanje v šolah; poziva države članice, naj prednostno obravnavajo posebne izobraževalne potrebe Romov in ranljivih otrok, da bi zagotovili njihovo pravico do udeležbe in izobraževanja ter dobre učne rezultate in učinkovito zmanjšali vrzel v izobraževanju med Romi in drugimi ter preprečili segregacijo; poudarja pomen vključevanja romskih otrok v uradne nacionalne učne načrte, tudi za poklicno izobraževanje in usposabljanje;
6. obžaluje, da imajo šole, kjer je večina šolarjev romskih otrok, sredstva, zmogljivosti in učne načrte, ki ne dosegajo zastavljenih standardov; poziva države članice, naj vlagajo v usposabljanje za učitelje pred zaposlitvijo in med njo, da bi okrepili njihove zmogljivosti za zagotavljanje ustreznega poučevanja za romske otroke, pri čemer naj se osredotočijo zlasti na občutljivost na romsko kulturo in identiteto, nediskriminacijo kot človekovo pravico in pozitivne strategije za spodbujanje strpnosti ter boj proti

diskriminacijskemu ravnanju in anticiganizmu²¹, kar prispeva k predsodkom in slabo obveščeni mnenjem o sposobnosti in pripravljenosti romskih otrok za učenje ter vodi v nizka akademska pričakovanja; poziva države članice, naj dodelijo več finančnih sredstev za kakovostne pomočnike učiteljev, da bi zagotovili nemoteno vključevanje otrok iz romskih naselij v redno izobraževanje; poziva države članice, naj uvedejo celovito starosti primerno spolno vzgojo in izobraževanje o odgovornem starševstvu za mlade v šolah, tudi kot sredstvo za preprečevanje mladoletnih nosečnosti med romskimi dekleti, ki živijo v naseljih, kar dodatno prispeva k začaranemu ciklu medgeneracijske revščine;

7. poudarja, da so omejitve gibanja zaradi koronavirusa še poglobile obstoječe neenakosti v izobraževanju v več državah članicah, zaradi česar so bili romski otroci, zlasti tisti, ki živijo v segregiranih naseljih, brez dostopa do spletnega izobraževanja zaradi pomanjkanja dostopa do digitalne infrastrukture, povezljivosti in digitalnega učnega gradiva; poziva države članice, naj zagotovijo, da bodo nujna sredstva EU, dodeljena za boj proti covidu-19, kot so sredstva, zagotovljena v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, posebej odražala potrebe Romov in ranljivih otrok ter zagotavljala kakovostne in cenovno dostopne storitve v romskih skupnostih, tudi s posebnimi kazalniki v nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost; poziva države članice, naj preučijo nove možnosti vključevanja romskih otrok v digitalno izobraževanje, všteti večje naložbe v izboljšanje dostopnosti digitalne infrastrukture in digitalne pismenosti, da bi jih pripravili na digitalno dobo; poziva države članice, naj podprejo izobraževanje romskih žensk in deklet s posebnim poudarkom na pomenu naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter zmanjšajo njihovo stopnjo osipa v šolah;

Zdravje in okolje

8. je zaskrbljen zaradi višje stopnje umrljivosti dojenčkov pri romskih populacijah v primerjavi z neromskimi populacijami, zlasti tistih, ki živijo v naseljih; poudarja, da se otroci v romskih naseljih rodijo v revščini in okolju, ki ne spodbuja zdravega telesnega in psihosocialnega razvoja; poziva Komisijo, naj spremlja naložbe in izvajanje evropskega jamstva za otroke v državah članicah ter posebnih ciljev, določenih v nacionalnih akcijskih načrtih za romske otroke, zlasti v zvezi z njihovim izrazito prikrajšanim položajem, ki se kaže v slabih rezultatih izobraževanja in stopnjah osipa v šolah; poziva države članice, naj sprejmejo potrebne ukrepe, podprte z znatno večjimi javnimi naložbami za hitro in učinkovito izvajanje evropskega jamstva za otroke, ter odločno spodbuja države članice, naj več kot 5 % sredstev Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) v okviru deljenega upravljanja namenijo podpori dejavnosti v okviru jamstva; poziva države članice, naj nujno sprejmejo ukrepe, s katerimi bodo zagotovili strokovno zdravstveno nego in morebitno zdravljenje za otroke v romskih naseljih od rojstva naprej, zdravstveni delavci pa bi ob tem imeli možnost prepoznati psihološko ali fizično zlorabo otrok in bi o teh primerih obvezno obvestili pristojne organe; opozarja na preveliko zastopanost romskih otrok v institucionalni oskrbi ter poudarja, da je potreben pristop, ki je osredotočen na otroke in pri katerem se posebna pozornost nameni pravicam in potrebam najranljivejših; v ta namen poziva države članice, naj poskrbijo, da bodo na voljo centri za ukrepanje v zgodnjem otroštvu in centri lokalnih

---

²¹ Dokument o stališču Unicefa z naslovom *The Right of Roma Children to Education* (Pravica romskih otrok do izobrazbe).

skupnosti, ki zaposlujejo socialne delavce na terenu, pedagoško osebje in zdravstvene delavce, vključno z romskimi posredniki in pomočniki na področju zdravja in izobraževanja, in bodo lahko dostopni;

9. poziva Komisijo in države članice, naj podpirajo ozaveščenost o zdravju in zdrave življenjske razmere v prikrajšanih skupnostih, zlasti romskih naseljih, z mobilnimi postajami za zdravniške preglede in preventivnimi dejavnostmi; nadalje poudarja, da je treba v zdravstvenih ustanovah v skladu z Listino EU o temeljnih pravicah spoštovati enakost spolov in da bi morale biti na voljo in dostopne pobude, kot so vzpostavitev patronažne mreže in oskrbnih domov, redni obiski pri pediatrih, splošni zdravniki za odrasle, službe za podporo družinam, oskrba na domu in storitve oskrbe starejših ter drugih oseb, ki potrebujejo oskrbo;
10. poudarja okoljska tveganja za zdravje in življenje Romov, ki živijo v naseljih, pa tudi širši skupnosti, ki jih povzročajo strupeni odpadki okoli njihovih naselij; poziva države članice, naj nujno obravnavajo te razmere, da se zmanjša nesorazmerna izpostavljenost Romov tem tveganjem, in razvijejo celoviti sistemi ravnanja z odpadki ter infrastrukturo v skladu z evropsko okvirno direktivo o odpadkih²²; poziva države članice, naj razvijejo strategije za ozaveščanje prizadetih skupnosti o nevarnostih, ki jih povzročajo strupeni odpadki in neustrezno ravnanje z odpadki v romskih naseljih; poudarja vlogo Komisije pri izvrševanju zakonodaje EU v zvezi s tem; poziva Komisijo in države članice, naj ciljno usmerjeno uporabijo orodja in vire politike za reševanje energetske krize in za zagotovitev pravičnega prehoda na zeleno energijo, da bi zagotovili, da imajo romske skupnosti dostop do čiste, cenovno ugodne in varne energije, preprečili nadaljnje poglobljanje energijske revščine in izboljšali zdravje Romov, ki živijo v naseljih;
11. opozarja, da bi morale države članice v skladu z novimi zavezujočimi standardi EU za organe za enakost podpirati večja pravdna pooblastila teh organov, tako da bi jim zagotovile procesno upravičenje pred sodišči v posameznih in kolektivnih pritožbah ter po uradni dolžnosti, in bi morale podpirati njihovo pravno zavezujočo pristojnost odločanja, tudi v primerih, ko nacionalni organ za enakost sestavlja več institucij, da se omogoči obravnavanje, odkrivanje in sankcioniranje presečne diskriminacije, ki pogosto prizadene Rome; meni, da bi morale države članice zagotoviti, da mandati teh organov zajemajo vse oblike diskriminacije, vključno z viktimizacijo in sovražnim govorom;

Zaposlovanje in socialna vključenost

12. ugotavlja, da socialna izključenost in revščina njihovih prebivalcev še povečujeta visoko stopnjo dolgotrajne brezposelnosti v romskih naseljih in visoko število Romov, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo; poziva države članice, naj vlagajo v socialna podjetja in primere dobre prakse z namenom zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih; poziva jih tudi, naj vlagajo v programe za Rome, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo, kot je poklicno usposabljanje, zlasti na področju digitalnih znanj in spretnosti ter zelenih delovnih mest, tudi prek programov za okrevanje; meni, da lahko akcijski načrt Komisije za socialno ekonomijo podpre tozadevna prizadevanja držav članic s smernicami o obdavčitvi, dostopu do državne pomoči in socialnih javnih

---

²² Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L 312, 22.11.2008, str. 3).

naročil za organizacije socialne ekonomije; meni, da bi moral prihodnji predlog priporočila Sveta o razvoju okvira socialne ekonomije zagotoviti medsektorski pristop, namenjen ranljivim skupinam, vključno z Romi in zlasti romskimi ženskami, ki pri vstopanju na trg dela premagujejo še večje ovire kot moški; poleg tega poziva države članice, naj podprejo ustvarjanje kakovostnih in trajnostnih delovnih mest, ureditev neformalnega dela in dostopnih poti do zaposlitve za romske delavce, kot so javni programi zaposlovanja, ki so lahko začasna rešitev za brezposelnost ter priložnost za prekvalifikacijo in nadaljnje usposabljanje; opozarja, da so številni Romi dolgotrajno brezposelni, kar vpliva na njihovo upravičenost do prejemkov in pokojnin; poudarja pomen nacionalnih sistemov minimalnega dohodka v povezavi s spodbudami za (ponovno) vključevanje na trg dela v boju proti revščini in socialni izključenosti; poziva države članice, naj podprejo preglednost plač ter etnično in spolno nevtralnno ocenjevanje delovne uspešnosti, si prizadevajo za plače, ki omogočajo dostojen življenjski standard, ter začnejo protidiskriminacijske kampanje in kampanje usposabljanja za boj proti anticiganizmu in za spodbujanje raznolikosti na delovnem mestu, namenjene kadrovskim svetovalcem, delodajalcem in sodelavcem;

13. ugotavlja, da imajo centri lokalnih skupnosti ključno vlogo pri sodelovanju z Romi, ki živijo v romskih naseljih; poziva države članice, naj zagotovijo, da bo imelo vsako romsko naselje ustrezno opremljen center lokalne skupnosti, v katerem naj bo prostor za izobraževalne dejavnosti, na primer vrtce, varstvo za šolske otroke, prostočasne dejavnosti za otroke in odrasle ter sanitarne prostore, romska skupnost pa naj sodeluje pri vzdrževanju in upravljanju teh prostorov;
14. poziva države članice, naj zaposlovanje mladih, zlasti mladih Rominj, obravnavajo kot prednostno nalogo pri izvajanju nacionalnih strategij za vključevanje Romov; poziva države članice, naj v celoti izkoristijo okrepljeno jamstvo za mlade za spodbujanje zaposlovanja in socialnega vključevanja mladih Romov; opozarja na neizkoriščen potencial visoko izobraženih mladih Romov kot gonila pozitivnih sprememb v romskih skupnostih ter pri odpravljanju globoko zakoreninjenih predsodkov in stereotipov med večinskim prebivalstvom;
15. poziva države članice, naj zagotovijo ustrezno vključenost organov za socialno in pravno zaščito, ko gre za otroke in socialno skrbništvo v marginaliziranih romskih naseljih, da bi otrokom zagotovili zaščito in oskrbo, ki sta potrebna za njihovo dobro počutje in razvoj, pri tem pa spoštovali njihove koristi; poziva k nadaljnjim usklajenim prizadevanjem in vzpostavitvi ustreznega okvira ukrepov za odpravo škodljivih pojavov v naseljih, kot so oduševanje, spolno izkoriščanje otrok, zloraba drog, igre na srečo in izkoriščanje delovne sile; obžaluje visoko stopnjo prisilnega prosjačenja med romskimi otroki in poziva države članice, ki tega še niso storile, naj sprejmejo zakonodajo, ki ščiti otroke in prepoveduje prisilno prosjačenje; poudarja, da morajo policijske sile priznati posebne pogoje za Rome, države članice pa morajo zagotoviti usposabljanje policije za boj proti diskriminaciji in kriminalizaciji Romov tako znotraj svojih vrst kot v večinski populaciji; poziva države članice, naj temeljito preiščejo primere policijskih zlorab, da se prepreči nekaznovanje nasilja nad posameznimi Romi ali njihovimi skupnostmi, njihovega ustrahovanja in slabega ravnanja z njimi, ter naj obravnavajo neustrezen dostop Romov do pravnega varstva;
16. ponovno poziva Komisijo, naj sodeluje z državami članicami pri pripravi skupne

metodologije za zbiranje in objavo podatkov o enakosti, razčlenjenih po etnični pripadnosti in različnih vrstah naselij, kadar je to priznано v nacionalni zakonodaji, ob polnem spoštovanju standardov zasebnosti in temeljnih pravic, da bi ocenili položaj Romov in učinkovito ocenili napredek pri izvajanju ukrepov znotraj strateškega okvira EU za Rome za odpravo temeljnih vzrokov njihove socialne in ekonomske izključenosti; poleg tega poziva Komisijo, naj v pregled socialnih kazalnikov vključi posebne cilje za zaposlovanje Romov;

17. poziva Komisijo in države članice, naj spodbujajo krepitev socialnega dialoga in kolektivne zastopanosti romskih delavcev, da bi jim olajšali dostop do kakovostnih delovnih mest z dostojnimi delovnimi pogoji; poziva države članice, naj izboljšajo svoje programe javnih del, da bi Romom in drugim posameznikom v ranljivem položaju omogočili razvoj in izboljšanje ustreznih znanj in spretnosti;

Uporaba sredstev EU in nacionalnih sredstev

18. je zaskrbljen, ker je bila v nekaterih državah članicah poraba sredstev, dodeljenih za Rome, doslej nizka, zaradi česar obstaja tveganje znatne izgube finančnih sredstev do konca sedanjega programskega obdobja; obžaluje, da sedanji sistemi in pogoji, določeni za črpanje sredstev iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov, v številnih državah članicah ne dopuščajo njihovega nemotenega in učinkovitega črpanja, pogosto zaradi birokratskih in strukturnih ovir v nacionalnih sistemih; v zvezi s tem opozarja, da je treba zmanjšati upravno breme, spodbujati uporabo poenostavljenih možnosti obračunavanja stroškov ter zagotoviti dodatno pomoč in prožnost, vključno z neposredno razdelitvijo sredstev za regionalne in lokalne politike ter programe civilne družbe, da bi se organi upravljanja in upravičenci lažje odzivali na neposredne potrebe Romov, ki živijo v naseljih v EU, da bi jih uporabljali; poziva države članice in Komisijo, naj nujno povečajo financiranje evropskega jamstva za otroke z namenskim proračunom v višini vsaj 20 milijard EUR za boj proti revščini, ki prizadene otroke in njihove družine, ter prispevanje k uresničevanju cilja o zmanjšanju števila prebivalcev, ki živijo v revščini, v vseh državah članicah za vsaj 15 milijonov, vključno z najmanj petimi milijoni otrok, do leta 2030;
19. opozarja na pomanjkanje politične volje nekaterih lokalnih oblasti v državah članicah, ki niso naklonjene izvajanju novih projektov za izboljšanje življenjskih razmer Romov v naseljih; poziva države članice in njihove organe upravljanja, naj posebno pozornost namenijo tem lokalnim oblastem in izvajajo strategije, s katerimi bi jih spodbudili k spremembi negativnega pristopa, po možnosti tudi z mehanizmi pogojenosti; v zvezi s tem poudarja, da je treba zagotoviti politično udeležbo in zastopanost Romov na vseh ravneh ter se boriti proti škodljivim negativnim stereotipom, ki spodbujajo diskriminatorna stališča in vedenje neromskega prebivalstva; opozarja tudi na strukturne ovire v nekaterih državah članicah, ki lokalnim oblastem in civilni družbi preprečujejo izvajanje projektov, ter nujno poziva te države članice, naj jih odpravijo in lokalnim organom ponudijo jasne podporne instrumente, da bi jim pomagale sodelovati pri novih projektih, osredotočenih na Rome, ki živijo v naseljih, in njihovo širšo skupnost;
20. ugotavlja, da so pogosto potrebne mnoge generacije, da bi dosegli znaten napredek pri krepitvi socialno-ekonomske vloge in vključevanju Romov; poziva države članice, naj nujno v celoti izkoristijo razpoložljive instrumente in vire financiranja na nacionalni

ravni in ravni EU, da bi ustvarile ugodne pogoje za trajnostno ter učinkovito, celovito, usklajeno in prožno financiranje in izvajanje stalnih programov in projektov ter odpravile morebitne ovire za črpanje sredstev, vključno z neposrednimi in posrednimi oblikami diskriminacije, zlasti črpanje sredstev iz ESS+, Evropskega sklada za regionalni razvoj in mehanizma za okrevanje in odpornost; poziva Komisijo, naj podpira, spremlja in ocenjuje ukrepe držav članic v zvezi s tem prek njihovih nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, nacionalnih strateških okvirov za Rome, nacionalnih akcijskih načrtov evropskega jamstva za otroke, akcijskega načrta EU za boj proti rasizmu in priporočil za posamezne države v okviru evropskega semestra; poziva zlasti Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da bodo ukrepi in sredstva EU dosegli Rome, ki živijo v naseljih, in poudarja, da bi morali ciljno usmerjeni ukrepi in pobude temeljiti predvsem na načelu „od spodaj navzgor“ in prihajati z lokalne ravni in iz občin, ki so najbližje zadevnim skupnostim, pri čemer bi bilo treba finančno in upravno pomoč podpreti na nacionalni ravni ali ravni EU; v zvezi s tem poziva države članice, naj bolje izkoristijo razpoložljiva finančna sredstva za tehnično pomoč in zagotovijo, da bo neposredna tehnična pomoč izdatno na voljo upraviteljem in posameznim prosilcem; poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo opredelitev naselij ter posebne politike in ukrepi za reševanje njihovega položaja vključeni v programe Kohezijskega sklada EU za obdobje 2021–2027 in priporočila za posamezne države v okviru evropskega semestra.

21. poziva Evropsko računsko sodišče, naj izvede celovito in poglobljeno analizo učinka in uspešnosti uporabe evropskih strukturnih in investicijskih skladov, zlasti ESS+ in Evropskega sklada za regionalni razvoj, za leta od vzpostavitve evropske strategije za vključevanje Romov leta 2011, s posebnim poudarkom na porabi sredstev za romska naselja in s tem povezana socialna vprašanja;

Potreba po ukrepanju na ravni EU

22. poudarja, da sedanje prakse v nekaterih državah članicah v zvezi z Romi, ki živijo v naseljih, kažejo, da je ocenjevanje projektov, ki temelji samo na kvantitativnih rezultatih, nezadostno in je lahko celo zavajajoče glede realnosti na terenu, saj ne zagotavlja informacij o kakovosti napredka projektov; opozarja, da bi to lahko privedlo do odločitev, ki bi ogrozile dobro finančno poslovanje proračuna EU; zato poziva k hitri uporabi splošnega režima pogojenosti za zaščito proračuna EU v zvezi s temi državami članicami; ugotavlja, da so akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic, evropsko jamstvo za otroke in strateški okvir EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov za obdobje 2020–2030 verodostojno merilo za kvalitativno oceno; poziva, naj se posebna pozornost pri izvajanju te kvalitativne ocene nameni presečni diskriminaciji ter obravnavanju pravic in potreb najranljivejših skupin, zlasti invalidov, otrok in žensk; meni, da je bistveno, da Komisija pri ocenjevanju posameznih projektov, ki se financirajo iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov v marginaliziranih romskih naseljih, poleg kvantitativnih rezultatov zahteva konkretne kvalitativne rezultate, ki bolje odražajo dejansko stanje na terenu; poleg tega poziva Komisijo, naj začne spremljati in ocenjevati projekte predvsem na podlagi lastnih ugotovitev med obiski na kraju samem, da bi zmanjšala svojo odvisnost od informacij, ki jih pridobi od vlad in iz medijskih poročil, ter okreplila nadzor nad proračunom EU; v zvezi s tem poudarja tudi, da je treba okrepiti sekcijo Agencije EU za temeljne pravice, ki se ukvarja z romskimi vprašanji, z zaposlovanjem romskih raziskovalcev;

23. poziva Komisijo in Parlament, naj izvajata redne misije, s katerimi bi po možnosti redno preverjali položaj Romov, ki živijo v naseljih v različnih državah članicah, da bi prispevali k ozaveščanju odločevalcev in javnosti, k izmenjavi informacij o izzivih, s katerimi se soočajo Romi, med državami članicami in ustreznimi organi ter izmenjavi primerov dobre prakse in usklajevanju na ravni EU;
24. poudarja, da mora Komisija odločno delovati kot varuhinja temeljnih pogodb in tako zagotavljati popolno in pravilno izvajanje zakonodaje EU ter ustrezno in pravočasno ukrepati, kadar države članice tega ne storijo, zlasti v zvezi s kršitvami pravic državljanov EU, tudi pravic Romov; ugotavlja, da postopki za ugotavljanje kršitev, na primer v primerih segregacije romskih učencev v izobraževanju, niso pomagali zares odpraviti vzrokov diskriminacije; je trdno prepričan, da bi morala Komisija storiti vse, kar je v njeni moči, da bi preprečila kršitve človekovih pravic in temeljnih vrednot EU, začevši z učinkovitim preprečevanjem uporabe sredstev EU v podporo diskriminatornim praksam v državah članicah; zato poziva Komisijo, naj vzpostavi mehanizem zgodnjega opozarjanja za poročanje o tveganju zlorabe ali napačne rabe evropskih strukturnih in investicijskih skladov ter drugih sredstev EU, namenjenih reševanju položaja Romov v marginaliziranih naseljih; meni, da bi lahko nedelovanje in pomanjkljiva zavezanost nekaterih držav članic pri reševanju vprašanja Romov, ki živijo v naseljih, kot tudi strukturne in upravne ovire pomenili kršitev temeljnih vrednot EU, kot so zapisane v členu 2 Pogodbe o Evropski uniji, in sicer človekovega dostojanstva, enakosti in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin; poziva Svet in Komisijo, naj preučita položaj Romov, ki živijo v marginaliziranih naseljih, da bi ugotovili, ali takšna naselja in tamkajšnje razmere pomenijo očitno tveganje hude kršitve vrednot pogodb EU;
25. poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo dejavno sodelovanje in smiselno udeležbo Romov – zlasti romskih žensk, mladih in drugih premalo zastopanih skupin – pri razvoju, izvajanju in spremljanju javnih politik in projektov, namenjenih njim na ravni EU ter na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, da bodo lahko dejavno vključeni v oblikovanje prihodnosti EU in bodo lahko prispevali k spreminjanju dojemanja v družbah EU; meni, da bi morala biti udeležba in vodilna vloga Romov kvalitativni cilj v nacionalnih strateških okvirih za Rome; meni, da bi bilo treba spodbujati podporo izvoljenih romskih občinskih svetnikov kot primerov dobre prakse za spodbujanje socialnega vključevanja in demokratične udeležbe Romov;
26. ugotavlja, da se velik del romskega prebivalstva spopada z revščino, socialno izključenostjo in omejenim dostopom do zaposlitve, izobraževanja, zdravstvenega varstva in stanovanja tudi zaradi anticiganizma in strukturne diskriminacije; poziva Komisijo in države članice, naj se na vseh področjih družbe spopadajo z anticiganizmom z učinkovitimi zakonodajnimi in političnimi ukrepi, in sicer tako v državah članicah kot v državah širitve; poziva države članice, naj boj proti rasizmu in anticiganizmu vključijo v vsa načela evropskega socialnega stebra, saj sta glavno strukturno gonilo izključenosti Romov; poudarja, da je treba odpraviti vse oblike strukturnega in institucionalnega anticiganizma, segregacije in diskriminacije na področju izobraževanja, zaposlovanja, zdravstva, stanovanj ter dostopa do socialne zaščite in drugih storitev; meni, da je boj proti anticiganizmu horizontalno vprašanje in bi ga bilo treba upoštevati na vseh področjih politike EU; poziva Komisijo, naj okrepi izvajanje direktive o rasni enakosti, države članice pa, naj razvijejo in izvajajo

učinkovite in ambiciozne nacionalne načrte za boj proti rasizmu in rasni diskriminaciji, s poudarkom na vseh oblikah rasizma, vključno z anticiganizmom, pri čemer naj se zgledujejo po skupnih vodilnih načelih, ki jih je sprejela Komisija; poziva države članice, naj določijo jasne in merljive cilje za boj proti diskriminaciji, anticiganističnemu govoru in kaznivim dejanjem v skladu z Okvirnim sklepom Sveta 2008/913/PNZ o boju proti rasizmu in ksenofobiji; nadalje poziva Svet, naj omogoči nadaljevanje pogajanj o horizontalni direktivi proti diskriminaciji²³, saj je to osnovni pogoj za doseganje enakosti v EU;

27. poudarja, da je treba priznati kulturno in jezikovno dediščino Romov, ter spodbuja Komisijo in države članice, naj s programi in s pomočjo medijev na svojih zadevnih ravneh ohranjajo in spodbujajo romsko kulturo in ozaveščanje javnosti ter tako prispevajo k raznolikosti skupnosti EU;
28. poziva Komisijo, naj okrepi svoja prizadevanja za postopno izkoreninjenje marginaliziranih romskih naselij po vsej EU z uvedbo akcijskega načrta EU za odpravo romskih naselij do leta 2030, da bi okrepili uporabo obstoječih političnih in finančnih instrumentov; poudarja, da bi morali v tem akcijskem načrtu EU zagotoviti smernice, določiti prednostne naloge in konkretne cilje ter predvideti komponento nadnacionalnega sodelovanja in izmenjave pozitivnih praks med državami članicami;
29. poudarja, da je problematika Romov, ki živijo v naseljih, medsektorska in zahteva pozornost in usklajeno sodelovanje več komisarjev in generalnih direktorats na ravni EU; zato poziva k vzpostavitvi funkcije koordinatorja Komisije za vključevanje in enakost Romov, ki bi celostno spremljal napredek v zadevnih instrumentih politike in bi se neposredno povezal z Romi, da bi posredoval dejansko stanje in pomisleke projektni skupini Komisije za enakost, pa tudi nacionalnim kontaktnim točkam za Rome, Agenciji EU za temeljne pravice, mreži EURoma, evropski platformi za Rome in skupini na visoki ravni za nediskriminacijo, enakost in raznolikost, da bi ustvarili sinergije in dosegli enakost, vključevanje in udeležbo Romov v EU;
30. prav tako poziva k vzpostavitvi funkcije koordinatorja Parlamenta za romska vprašanja, ki bi jo moral zasedati eden od podpredsednikov Parlamenta, ki bi si prizadeval za vključitev romskih vprašanj v ustrezno politično in zakonodajno delo Parlamenta; hkrati poziva k vzpostavitvi mreže za vključevanje Romov, ki bi jo vodil in usklajeval Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve ter bi jo sestavljali po en predstavnik vsakega od odborov Evropskega parlamenta, da bi dopolnili in okrepili koordinatorjevo delo, kar bi imelo sinergijski učinek pri zagotavljanju, da se bodo medsebojno povezana in zapletena vprašanja, s katerimi se sooča romska skupnost, obravnavala s celovitim horizontalnim pristopom; meni, da bi morala koordinator Parlamenta in mreža za vključevanje Romov tesno sodelovati s svojo medskupino za boj proti rasizmu in raznolikost;
31. opozarja na dodatne izzive in potrebo po okrepljenem sodelovanju med državami članicami v zvezi s prostim gibanjem ljudi znotraj EU, pa tudi s položajem Romov, ki bežijo pred vojno v Ukrajini; poziva države članice, naj sprejmejo učinkovite ukrepe proti segregaciji romskih migrantov znotraj EU in romskih beguncev iz Ukrajine ter jih

---

²³ Predlog Komisije za direktivo Sveta o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost

ščitijo pred nezakonitim izgonom in diskriminacijo pri dostopanju do osnovnih storitev, zlasti stanovanj, izobraževanja in zaposlovanja; poziva države članice, naj poskrbijo, da begunci, vključno z Romi, ne bodo žrtve profiliranja ali diskriminacije, ko zaprosijo za začasno zaščito na podlagi direktive o začasni zaščiti, in da ne bodo prisiljeni zaprositi za azil, prav tako pa jih poziva, naj s pomočjo organizacij civilne družbe zagotovijo, da bodo pomoč v naravi, brezplačen prevoz in nastanitev lahko enako koristili vsi, ki bežijo iz Ukrajine; poziva države članice, naj okrepijo prizadevanja za zagotovitev ustreznega registriranja rojstnih listov romskih otrok, da bi odpravili apatridnost romskih skupnosti v vsej EU;

32. je seznanjen s strateškim akcijskim načrtom Sveta Evrope za vključevanje Romov in potujočih skupin (2020–2025); poziva Komisijo in države članice, naj si še naprej skupaj s Svetom Evrope prizadevajo za spodbujanje enakih možnosti, raznolikosti in socialne vključenosti ter boja proti diskriminaciji in anticiganizmu;
33. poudarja, da programi in instrumenti, kot sta Erasmus Plus in jamstvo za mlade, ponujajo priložnosti mladim iz prikrajšanih okolij ter Romom in njihovim organizacijam;

◦

◦ ◦

34. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.